

SYNODUS EPISCOPORUM

13. VŠEOBECNÉ SHROMÁŽDĚNÍ BISKUPSKÉ SYNODY 7. – 28. ŘÍJNA 2012

POSELSTVÍ

Bratři a sestry,

„milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista“ (Řím 1, 7). My biskupové z celého světa, kteří jsme se sešli na pozvání římského biskupa, papeže Benedikta XVI., abychom uvažovali o „nové evangelizaci pro předávání křesťanské víry“, chceme před návratem do svých místních církví oslovit vás všechny, a tím podpořit službu evangeliu v různých prostředích, kde se nacházíme, a orientovat ji na vydávání svědectví.

1. Jako Samaritánka u studny

Nechme se osvítit jednou stránkou evangelia: Ježíšovým setkáním se samařskou ženou (srov. Jan 4, 5-42). Neexistuje žádný muž či žena, který by se, podobně jako samařská žena, ve svém životě nenacházel vedle studny s prázdnou nádobou a s nadějí, že bude vyslyšeno nejhlubší přání jeho srdce, a sice takové, které jako jediné může dát jeho životu plný smysl. Dnes je mnoho studní, které se nabízejí k uhašení lidské žízně, ale je třeba mezi nimi rozlišovat, abychom se vyhnuli znečištěným vodám. Je naléhavě nutné hledat dobře, abychom nepadli za oběť zklamáním, která mohou být zničující.

Tak jako Ježíš u studny v Sycharu, i církve cítí povinnost posadit se vedle mužů a žen této doby, aby jim zpřítomnila v jejich životě Pána a oni se s ním mohli setkat, neboť jediné jeho Duch je vodou, která dává pravý a věčný život. Jedině Ježíš je schopen číst v hloubi našeho srdce a odhalit nám pravdu: *„Řekl mi všechno, co jsem udělala,“* přiznává se žena svým krajanům. Toto slovo zvěstování – s nímž se pojí otázka, která člověka otevírá víře: *„Snad je to Mesiáš?“* – ukazuje, že ten, kdo dostal při setkání s Ježíšem nový život, nemůže konat jinak než se pro ostatní stát hlasatelem pravdy a naděje. Obrácená hříšnice se stává hlasatelkou spásy a přivádí k Ježíšovi celé město. Od přijetí jejího svědectví přecházejí lidé k osobní zkušenosti ze setkání: *„Věříme už nejen proto, žeš nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně Spasitel světa.“*

2. Nová evangelizace

Vést muže a ženy naší doby k Ježíšovi a k setkání s ním je naléhavou potřebou, která se dotýká všech oblastí světa – těch, jež byly evangelizovány již dříve, či nedávno. Všude je totiž citelná potřeba oživit víru podléhající riziku, že se znejasní v kulturním prostředí, kde se brání jejímu zakořenění v člověku i její přítomnosti ve společnosti, jasnosti jejího obsahu i konzistentním plodům.

Nejde o to začínat úplně od začátku, ale – s apoštolským duchem Pavlovým, který dospívá k výroku: „*Běda mi, kdybych nehlásal evangelium!*“ (1 Kor 9, 16) – začít dlouhou cestu hlásání evangelia, které od prvních staletí křesťanské éry do současnosti procházelo dějinami a ve všech částech světa budovalo společenství věřících. Ať velká, či malá, jsou plodem oddanosti misionářů a nemalého počtu mučedníků a generací Ježíšových svědků, na něž s uznáním pamatujeme.

Proměna sociální, kulturní, ekonomické, politické a náboženské scény nás vyzývá k čemusi novému: k tomu, abychom obnoveným způsobem prožívali svoji kolektivní zkušenost víry a hlásání prostřednictvím evangelizace, která je „*nová svým elánem, svými metodami i svými výrazy*“ (Jan Pavel II., *Projev na 19. zasedání CELAM, Port-au-Prince, 9. března 1983, č. 3*), jak řekl Jan Pavel II. Benedikt XVI. připomněl, že je to evangelizace, jež se obrací „*především na lidi, kteří sice byli pokřtěni, ale vzdálili se od církve a křesťanství nepraktikují... aby se těmito lidem napomohlo k novému setkání s Pánem, jež jako jediné naplňuje náš život hlubokým smyslem a pokojem; aby se napomohlo ke znovuobjevení víry jako zdroje milosti, která přináší radost a naději do života jedince, rodiny i společnosti*“. (Benedikt XVI., *Homilie při eucharistické slavnosti k slavnostnímu zahájení 13. řádného zasedání biskupské synody, Řím 7. října 2012*).

3. Osobní setkání s Ježíšem Kristem v církvi

Dříve než řekneme něco o formách, které má nová evangelizace přijímat, cítíme potřebu říci vám s hlubokým přesvědčením, že o veškeré víře se rozhoduje ve vztahu, jaký navážeme s osobou Ježíše, který nám vychází v ústrety jako první. Úsilí nové evangelizace spočívá v tom, abychom srdcím a myslím mužů a žen naší doby, často rozptýleným a zmateným, a především sobě samým znovu ukázali trvalou krásu a novost setkání s Kristem. Zveme vás všechny, abyste rozjímalí o tváři Pána Ježíše Krista, vstupovali do tajemství jeho života, který dal za nás jako dar až po kříž, dar potvrzený Otcem při Ježíšově vzkříšení z mrtvých, jež je nám sdělovaný prostřednictvím Ducha. V Ježíšově osobě se odhaluje tajemství lásky Boha Otce k celé lidské rodině, kterou on nenechal

napospas její neuskutečnitelné autonomii, ale obnoveným paktem lásky ji znovu spojil se sebou.

Církev je prostorem, který Kristus nabízí během dějin, abychom se s ním mohli setkat, protože on jí svěřil své slovo, křest, který z nás vytváří Boží děti, své tělo a svou krev, milost odpuštění hříchů především ve svátosti smíření, zkušenost společenství, jež je odrazem samotného tajemství Nejsvětější Trojice, a sílu Ducha, která plodí lásku ke všem.

Je třeba vytvářet přátelská společenství, kde by svůj domov nacházeli všichni odsunutí na okraj, je třeba ztvárňovat konkrétní zkušenosti společenství, která by svou silou vroucí lásky – „*Pohled, jak se milují*“ (Tertulián, *Apologeticum*, 39, 7) – přitahovala zklamaný pohled současného lidstva. Krása víry musí zářit zvláště při posvátné liturgii a především při nedělní eucharistii. Právě při slavení liturgie odhaluje církev svou tvář Božího díla a slovy i úkony zviditelňuje smysl evangelia.

Dnes je na nás, abychom konkrétně zpřístupnili zkušenosti církve, abychom rozmnožili studny, k nimž můžeme pozvat žízňící muže a ženy, a tam jim umožnili setkání s Ježíšem a poskytlí oázy na pouštích života. Za to jsou zodpovědná křesťanská společenství a v nich každý Pánův učedník; každému je svěřeno nenahraditelné svědectví, aby se evangelium mohlo potkávat se životem všech. K tomu se od nás vyžaduje svatost života.

4. Příležitosti pro setkání s Ježíšem a naslouchání Písmům

Někdo se může ptát, jak toho všeho dosáhnout. Nejde o to vynalézat kdoví jaké nové strategie, téměř jako by evangelium bylo nějakým produktem, který je třeba dostat na náboženský trh, ale je třeba znovu objevovat prostředky, jimiž se lidé přiblížili k Ježíšovi v jeho každodennosti a on je povolal, aby se stejné způsoby zaváděly do situace naší doby.

Vzpomeňme si například na to, jak Petra, Ondřeje, Jakuba a Jana povolal Ježíš uprostřed jejich práce, jak Zacheus přešel od pouhé zvědavosti k nadšenému spolustolování s Pánem, jak ho římský setník požádal o zásah při nemoci jemu drahé osoby, jak ho slepý od narození vzýval jako osvoboditele ze svého vyloučení, jak Marta a Maria cítily jeho přítomnost jako odměnu za pohostinnost jejich domu a jejich srdce. Mohli bychom pokračovat dále a procházet jednotlivé stránky evangelií, kde bychom nacházeli kdoví kolik způsobů, jimiž se život lidí v různých situacích otevřel Kristově přítomnosti. A stejně tak bychom mohli postupovat, když Písma vyprávějí o misionářských zkušenostech apoštolů v prvotní církvi.

Častá četba svatých Písem, osvěcovaná tradicí církve, která nám je předává a autenticky interpretuje, nejen že je povinnou cestou pro poznávání obsahu evangelií, to znamená Ježíšovy osoby v kontextu dějin spásy, ale také pomáhá objevovat místa pro setkání s ním a skutečně evangelní způsoby, které jsou zakořeněné v základní dimenzi lidského života: rodina, práce, přátelství, chudoba, životní zkoušky atd.

5. Evangelizovat sebe a být disponováni ke konverzi

Avšak běda, kdybychom si mysleli, že nová evangelizace se netýká nás samých v první osobě. V těchto dnech se mezi námi biskupy vícekrát pozvedaly hlasy, které připomínaly, že pro evangelizaci světa musí církve především sama zaujmout postoj naslouchající slovu. Výzva k evangelizaci se mění na apel ke konverzi.

Cítíme, že především my sami musíme konvertovat ke Kristově mohutnosti, neboť on jediný je schopný činit všechno nové, především naše ubohé životy. Pokorně musíme přiznat, že ubohosti a slabosti Ježíšových učedníků, zejména jeho kněží, zatěžují důvěryhodnost jeho poslání. My biskupové si jako první zajisté uvědomujeme, že nikdy nemůžeme být ve vykonávání povolání na takové výši jako Pán. Povoláním nám odevzdal své evangelium, abychom ho hlásali národům. Víme, že musíme pokorně uznat svou zranitelnost pro dějinné rány a neváháme uznat ani své osobní hříchy. Jsme ale také přesvědčeni, že síla Pánova Ducha může obnovit jeho církve a nechat zazářit jejímu šatu, pokud se jím dáme utvářet. Dokazují to životy svatých, jejichž památka a příběhy jsou přednostním nástrojem nové evangelizace.

Pokud by obnova byla svěřena našim silám, měli bychom vážné důvody pochybovat, avšak prvními aktéry konverze a evangelizace v církvi nejsme my ubozí lidé, nýbrž samotný Pánův Duch. V tom spočívá naše síla a naše jistota, že zlo nebude mít nikdy poslední slovo ani v církvi, ani v dějinách: „*At' se vaše srdce nechvěje a neděsí*“ (Jan 14, 27), řekl Ježíš svým učedníkům.

Dílo nové evangelizace spočívá v této pokojné jistotě. Máme důvěru v inspiraci a v sílu Ducha, který nás i při největších svízelných naučí, co máme říkat a konat. Naší povinností je tedy překonávat strach vírou, sklíčenost nadějí a lhostejnost láskou.

6. Zachycovat nové příležitosti pro evangelizaci v dnešním světě

Takováto pokojná naděje posiluje i náš pohled na současný svět. Necítíme se být zstrašeni situací doby, v níž žijeme. Náš svět je plný protikladů a problémů, ale zůstává Božím výtvorem, jenž je zraňovaný zlem, ale stále je to svět, který Bůh

miluje, je to jeho půda, kde může být obnovována setba slova, aby znovu přinášelo plody.

V myslích a srdcích těch, kdo vědí, že Pán zvítězil nad smrtí a že jeho Duch mocně působí v dějinách, není místo pro pesimismus. S pokorou a také s rozhodností – pocházející z jistoty, že pravda nakonec zvítězí – přistupujeme k tomuto světu a chceme v něm vidět pozvání Zmrtvýchvstalého, abychom byli svědky jeho jména. Naše církve je živá a s odvahou víry a svědectvím mnoha svých dětí čelí výzvám, které před nás kladou dějiny.

Víme, že ve světě musíme čelit tvrdému boji proti „*knížatům a mocnostem*“, „*proti zlým duchům*“ (Ef 6, 12). Neskrýváme problémy, jaké tyto výzvy přinášejí, ale nezastrašují nás. To platí především o jevech globalizace, které mají být pro nás příležitostí k rozšíření přítomnosti evangelia. Stejně tak i migrace – i přes těžká utrpení, jaká s sebou nese a v nichž upřímně chceme být nablízku skutečným přijímáním bratří – je možností pro šíření víry a společenství v různých formách, jako tomu bylo i v minulosti. Sekularizace, ale i krize politické svrchovanosti státu vyžaduje od církve nové zvážení její přítomnosti ve společnosti, ovšem bez toho že by se jí zřekla. Četné a stále nové formy chudoby otevírají nevídané prostory pro charitativní službu. Hlásání evangelia zavazuje církev, aby byla s chudými a jako Ježíš brala na sebe jejich utrpení. I v nejostřejších formách ateismu a agnosticizmu, i navzdory jejich rozporuplnosti, vnímáme nikoli prázdnotu, ale nostalgii a očekávání vhodné odpovědi.

I přes otazníky, které převládající kultury staví před víru a před církev, obnovujeme svou důvěru v Pána s jistotou, že také v tomto kontextu je evangelium nositelem světla a je schopno uzdravit každou lidskou slabost. Nejsme to my, kdo vede dílo evangelizace, ale Bůh, jak nám připomenul papež: „*První slovo, skutečná iniciativa a pravá aktivita přicházejí od Boha a jedině, pokud se začleníme do této Boží iniciativy, můžeme se i my – s ním a v něm – stávat evangelizátory*“ (Benedikt XVI., *Meditace na prvním generálním zasedání 13. všeobecné řádné synody biskupů*, Řím 8. října 2012).

7. Evangelizace, rodina a zasvěcený život

Už od počátků evangelizace nacházelo předávání víry v sledu jednotlivých generací své přirozené místo v rodině. Díky zcela specifické úloze žen – aniž bychom však chtěli umenšovat postavu otce a jeho zodpovědnost – byla v kontextu péče, kterou rodina věnovala růstu svých ratolestí, vkládána do života dětí a mladých znamení víry. Byly sdělovány první pravdy, probíhala výchova k modlitbě a odevzdávalo se svědectví o plodech lásky. I přes zeměpisné, kulturní a sociální rozdíly potvrzovali všichni biskupové na synodě zásadní roli rodiny při předávání víry. Nelze si představit novou evangelizaci,

aniž bychom si uvědomovali jasnou zodpovědnost, svěřenou při hlásání evangelia rodinám, a aniž bychom je v jejich výchovném úkolu podporovali.

Neskrýváme skutečnost, že rodina – tvořená manželstvím jednoho muže a jedné ženy, v němž se stávají „*jedním tělem*“ (Mt 19, 6) – je dnes všude prostoupěna krizovými faktory, obkloповána životními modely, které ji penalizují. Je zanedbávána politikou společnosti, jejíž základní buňkou i tak zůstává. Není vždy respektována ve svých životních rytmech ani ve svém úsilí není vždy podporována církevními společenstvími. Právě to nás však nutí říci, že máme zvláště pečovat o rodinu a o její poslání ve společnosti i v církvi a rozvíjet její doprovázení na cestě před manželstvím i během něho. Rovněž vyjadřujeme svou vděčnost mnoha manželům a křesťanským rodinám, které svým svědectvím odevzdávají světu zkušenost společenství a služby, jež je semenem bratrštější a pokojnější společnosti.

Naše myšlenky směřovaly i k takovým rodinným podmínkám a situacím soužití, kde se nerespektuje obraz jednoty a lásky na celý život, jaký nám Pán odevzdal. Existují dvojice, které spolu žijí bez svátostného manželského svazku; mnozí se nedovolené rodinné situace, které se utvářejí po ztroskotání předchozích manželství. Jsou to bolestné případy, při nichž trpí i výchova dětí k víře. Jim všem chceme říci, že Pánova láska neopouští nikoho, že i církev je miluje a je domem přijímajícím všechny, že i oni zůstávají údy církve, i když nemohou přijímat svátostné rozhřešení a eucharistii. Ať jsou katolická společenství otevřená vůči všem, kdo žijí v takovýchto podmínkách a napomáhají cestám vedoucím k obrácení a ke smíření.

Život v rodině je prvním místem, kde se evangelium setkává s běžným životem a ukazuje svou schopnost proměňovat základní životní podmínky v horizontu lásky. Avšak pro svědectví církve je neméně důležité, aby ukazovala, že život v čase má své naplnění, které překračuje lidské dějiny a ústí do věčného společenství s Bohem. Samaritánské ženě se Ježíš nepředstavuje jednoduše jako někdo, kdo dává život, ale jako ten, kdo dává „*život věčný*“ (Jan 4, 14). Boží dar, který víra zpřítomňuje, není obyčejný slib lepších podmínek na tomto světě. Hlásání konečného smyslu našeho života přesahuje tento svět a spočívá v plném společenství s Bohem, které očekáváme na konci časů.

Svědky tohoto nadpozemského horizontu lidské existence jsou v církvi a ve světě zvláště ti, které Pán povolal k zasvěcenému životu; k životu, jenž právě proto, že je mu plně zasvěcen praktikováním chudoby, čistoty a poslušnosti, je znamením budoucího světa, který relativizuje všechny statky světa vezdejšího. Shromáždění biskupské synody vyjadřuje těmto našim bratřím a sestrám vděk za jejich věrnost povolání od Pána a za příspěvek, který dávali a dávají pro poslání církve. Povzbudíme je k naději v situacích, pro ně nelehkých ani v těchto měnících se časech. Vyzýváme je, aby se utvrzovali jako svědkové a nositelé

nové evangelizace v různých životních prostředích, kam každého z nich přivádí charisma jeho institutu.

8. Církevní prostředí a mnoho pracovníků evangelizace

Dílo evangelizace není v církvi úkolem jen někoho, ale církevních společenství jako takových. V nich existuje úplný přístup k nástrojům pro setkání s Ježíšem, jimiž jsou slovo, svátosti, bratrské společenství, služba lásky a misie.

V této perspektivě vystupuje do popředí především úloha farnosti jako přítomnosti církve na území, kde žijí lidé, tedy farnosti jako „vesnické studny“, jak ji s oblibou nazýval Jan XXIII. Z ní se mohou všichni napájet a nacházet tam svěžest evangelia. Její role zůstává nepopíratelná, i když změněné podmínky mohou od ní vyžadovat buď rozčlenění do menších společenství, nebo svazky spolupráce v širším kontextu. Cítíme, že nyní musíme naše farnosti povzbudit, aby k tradiční pastorační péči o Boží lid připojily i nové misijní formy, vyžadované novou evangelizací. Musí postupovat také různými důležitými výrazy lidové zbožnosti.

Ve farnosti zůstává i nadále rozhodující služba kněze, otce a pastýře svého lidu. Biskupové tohoto synodálního shromáždění vyjadřují všem kněžím vděčnost a bratrskou blízkost při jejich nelehké úloze a vyzývají je ke stále těsnějším svazkům v diecézním presbyteriu, ke stále intenzivnějšímu duchovnímu životu a k trvalé formaci, která je učiní schopnými čelit změnám.

Vedle kněží je třeba podpořit přítomnost jáhnů i pastorační činnost katechetů a mnoha dalších osob v různých službách, osob animujících oblast hlásání a katecheze, liturgického života i charitativní služby. Stejně tak jsou tu i různé formy účasti a spoluzodpovědnosti věřících laiků, mužů i žen; za jejich oddanou službu při mnoha činnostech v našich společenstvích jim nikdy nebudeme dostatečně vděční. Také je všechny žádáme, aby svou přítomnost a službu v církvi nazírali optikou nové evangelizace, aby pečovali o svou vlastní lidskou i křesťanskou formaci, o poznávání víry, a měli citlivost pro dnešní kulturní jevy.

Při pohledu na laiky adresujeme své zvláštní slovo různým druhům starobylých i nových sdružení, církevním hnutím a novým společenstvím; všechno to jsou výrazy bohatých darů, které Duch dává církvi. I těmto formám života a angažovanosti v církvi vyjadřujeme svou vděčnost a povzbuzujeme je k věrnosti jejich charismatům a k přesvědčivému církevnímu společenství, zvláště v konkrétním kontextu místních církví.

Svědčit o evangeliu není privilegiem jen někoho. S radostí shledáváme, že existuje mnoho mužů a žen, jejichž život uprostřed světa je poznačen evangeliem. Totéž konstatujeme také u mnoha našich křesťanských bratří a

sester, s nimiž, bohužel, ještě není dokonalá jednota, ale kteří jsou také poznamenáni Pánovým křtem a jsou jeho hlasateli. V těchto dnech bylo pro nás dojemnou zkušeností naslouchat hlasu mnoha vlivných zodpovědných za církev a církevní společenství, kteří nám dosvědčovali svou žízeň po Kristu a svou oddanost hlásání evangelia s tímž přesvědčením, že svět potřebuje novou evangelizaci. Jsme Pánovi vděční za tuto jednotu v potřebě misie.

9. Aby se mladí mohli setkat s Kristem

Mladí nám leží na srdci zvláštním způsobem, neboť jsou významnou součástí lidstva i církve v současnosti a jsou také jejich budoucností. I na ně biskupové hledí úplně jinak než pesimisticky. Ano, mají starost, ale nejsou pesimističtí. Mají starost, protože právě na ně spojitě dopadají ty nejagresivnější tlaky doby. Nejsou však pesimističtí, především proto, jak znovu zdůrazňujeme, že Kristova láska je tím, co hýbe dějinami v jejich hloubi, ale i proto, že v našich mladých spatřujeme velkou touhu po autentičnosti, pravdě, svobodě a šlechtnosti. Jsme přesvědčeni, že uspokojující odpovědí je Kristus.

Chceme je podporovat v jejich hledání a povzbuzujeme naše společenství, aby vůči obtížné situaci mladých zaujímala bezvýhradný postoj v perspektivě naslouchání, dialogu a smělé nabídky. Tím se mohutnost jejich nadšení uvolní, a nikoli umrtví. A také se podpoří jejich spravedlivý boj proti obvyklým místům zištných spekulací světských sil, které jsou zainteresovány na roztržnění jejich energie a na využívání jejich nadšení pro vlastní výhody tím, že jim odnímají všechnu prospěšnou historickou paměť i každý seriózní plán pro budoucnost.

Nová evangelizace nachází ve světě mladých náročné pole, ale zároveň zvláště slibné, jak ukazuje nemálo zkušeností – od těch nejkompexnějších, jako jsou Světové dny mládeže, až po ty nejskrytější, avšak o nic méně strhující, jako jsou různé zkušenosti duchovního, charitativního a misijního charakteru. V evangelizačním díle je třeba mladým přiznat aktivní úlohu, především ve vztahu k jejich vlastnímu světu.

10. Evangelium ve vztahu s kulturou a lidská zkušenost s náboženstvími

Nová evangelizace má svůj střed v Kristu a v pozornosti vůči osobě člověka, aby dala život skutečnému setkání s ním; ale její horizonty jsou široké jako sám svět a neuzavírají se před žádnou lidskou zkušeností. To znamená, že zvláště pěstuje dialog s jinými kulturami, ve víře, že v každé z nich najde „semena slova“, o nichž hovořili starodávni otcové. Nová evangelizace potřebuje především obnovené spojení mezi vírou a rozumem, v přesvědčení, že víra má své vlastní zdroje, aby mohla přijímat všechny plody zdravého rozumu, otevřeného pro transcendenci. Má sílu uzdravit omezení a protiklady, do nichž

může rozum upadnout. Víra neuzavírá ani svůj pohled na drásavé otázky, které klade přítomnost zla v životě a v dějinách lidí, a čerpá přitom světlo a naději z Kristových Velikonoc.

Setkání mezi vírou a rozumem rovněž dává sílu angažovanosti křesťanských společenství na poli výchovy a kultury. Zvláštní místo zde zaujímají výchovné a výzkumné instituce: školy a univerzity. Všude tam, kde se rozvíjejí lidské znalosti a probíhá výchovná činnost, církve s radostí přinášejí svou zkušenost a svůj příspěvek pro integrální formaci lidské osoby. V této oblasti je třeba vyhradit zvláštní místo katolické škole a katolickým univerzitám, kde se otevřenost pro transcendenci, jež je vlastní každému opravdovému kulturnímu a výchovnému programu, musí rozšiřovat o setkání s událostí Ježíše Krista a jeho církve. Vděčnost biskupů patří všem, kteří se o to snaží, často v obtížných podmínkách.

Evangelizace vyžaduje, aby se věnovala účinná pozornost světu společenské komunikace, což je místo, kde se kříží mnoho cest s mnoha otázkami a očekáváními, zvláště v tzv. nových médiích. Je to místo, kde se často formují svědomí a utváří se rytmus doby a náplň života. Je to nová příležitost, jak zasáhnout lidské srdce.

Specifické prostředí pro setkání mezi vírou a rozumem pro nás dnes představuje dialog s vědeckým poznáním. To samo o sobě vůbec není vzdálené od víry, protože je projevem onoho duchovního principu, který Bůh vložil do lidí a který jim umožňuje zachytit racionální struktury, jež jsou v základu stvoření. Pokud se věda a technika předem neuzavírají do suchého materialistického pojetí člověka a světa, stávají se cenným spojencem pro rozvoj humanizace života. Náš dík směřuje i k tomu, kdo se angažuje na této delikátní frontě poznání.

Své díky chceme vyslovit také mužům a ženám, angažujícím se v jiném výrazu lidského génia – v umění a jeho různých formách, od starších až po ty nedávné. V jejich dílech, nakolik se snaží ztvárnovat lidskou tendenci ke kráse, objevujeme zvláště významný způsob, jak vyjádřit duchovnost. Jsme vděční za to, že svými výtvary ukazujícími krásu nám pomáhají zviditelňovat krásu Boží tváře i Božího stvoření. Cesta krásy je při nové evangelizaci zvláště účinná.

Kromě uměleckých vrcholů přitahuje naši pozornost veškerá příčinlivost člověka, která je prostorem, kde se člověk prostřednictvím práce stává spolupracovníkem na Božím stvoření. Světu ekonomiky a práce chceme připomenout, že v evangelním světle spatřujeme některá upozornění: osvobodit práci od podmínek, které z ní nezdědka činí nesnesitelné břemeno s nejistou budoucností, dnes často s hrozcí nezaměstnaností, především pro mladé; postavit lidskou osobu do centra ekonomického rozvoje; chápat tento rozvoj jako příležitost pro růst spravedlnosti a jednoty v lidském pokolení. Člověk, jenž

prací proměňuje svět, je povolán i k tomu, aby zachoval tvář, jakou Bůh dal svému stvoření, a to i se zodpovědností vůči budoucím generacím.

Evangelium osvětluje i stav utrpení při nemoci, kdy křesťané musí dávat pocítit nemocným a postiženým lidem blízkost církve i vděčnost vůči těm, kdo o ně pečují s odborností a lidskostí.

Oblastí, kde světlo evangelia může a má zářit, aby osvěcovalo kroky lidstva, je politika, od níž se vyžaduje nezištná a transparentní péče o obecné dobro s ohledem na plnou důstojnost lidské osoby od jejího početí až do přirozeného konce, s ohledem na rodinu, založenou na manželství jednoho muže a jedné ženy, a na svobodu vychovávat. Vyžaduje se od ní prosazování náboženské svobody a odstraňování příčin nespravedlností a nerovností, diskriminace, rasismu, násilí, hladu a válek. Od křesťanů, kteří při vykonávání politiky žijí přikázání lásky, se očekává jejich průzračné svědectví.

Dialog vedený církví má svého přirozeného partnera nakonec i v následovnicích jiných náboženství. Evangelizujeme, protože jsme přesvědčeni o Kristově pravdě, nikoli proti někomu. Ježíšovo evangelium je pokoj a radost a Ježíšovi žáci s radostí poznávají to pravdivé a dobré, co lidský náboženský duch dokázal zahlédnout ve světě, stvořeném Bohem, a co vyjádřil ztvárněním různých náboženství.

Dialog mezi věřícími různých náboženství chce být příspěvkem k míru, odmítá jakýkoli fundamentalismus a odsuzuje jakékoli násilí proti věřícím, které je závažným porušením lidských práv. Církve celého světa jsou svou modlitbou a svým bratrstvím nablízku trpícím bratřím a žádají toho, kdo má v rukou osudy národů, aby zachovával právo všech na svobodnou volbu a svobodné vyznávání a svědectví o své víře.

11. Připomínka Druhého vatikánského koncilu v Roku víry a odkaz na „Katechismus katolické církve“

Na cestě otevřené novou evangelizací bychom se také často mohli cítit jako na poušti, uprostřed nebezpečí a bez záchytných bodů. Při zahajovací mši k Roku víry hovořil Svatý otec Benedikt XVI. o „*duchovní ,dezertifikaci‘*“, která pokračuje v posledních desetiletích, ale také nás povzbudil, když řekl, že „*právě vycházejíce ze zkušenosti této pouště a z této prázdnoty, můžeme znova objevit radost z víry, její životní důležitost pro nás muže a ženy. Na poušti se objevuje hodnota toho, co je pro život podstatné*“ (Kázání při eucharistické slavnosti k otevření Roku víry, Řím 11. října 2012). Na poušť jdeme hledat vodu a studnu, z níž bychom ji načerpali jako samaritánská žena. Blažený ten, kdo se tam setká s Kristem!

Děkujeme Svatému otci za dar Roku víry jako cenného vstupu na cestu nové evangelizace. Děkujeme mu také za to, že tento rok spojil se vzácnou připomínkou padesáti let od zahájení Druhého vatikánského koncilu, jehož zásadní nauka pro naši dobu září jako jasný odkaz víry v *Katechismu katolické církve*, předkládaném dvacet let po jeho publikaci. Jsou to důležitá výročí, která nám umožňují znova potvrdit naši pevnou podporu koncilnímu učení a naši přesvědčivou angažovanost v jeho dalším plném uskutečňování.

12. V kontemplaci tajemství a po boku chudých

Z tohoto pohledu chceme všem věřícím poukázat na dva výrazy života z víry, které se nám zdají být zvláště důležité pro svědectví víry při nové evangelizaci.

Tím prvním je dar a zkušenost kontemplace. Pouze z adorujícího pohledu na tajemství Boha Otce, Syna a Ducha Svatého, pouze z hlubokého ticha, které se stává lůnem přijímajícím jediné Slovo, jež přináší spásu, může vytrysknout svědectví, důvěryhodné pro svět. Pouze ticho modlitby může zabránit tomu, že by slovo spásy bylo ve světě zaměňováno za mnoho hluků, které zaplavují svět.

Znova se nám na rty vrací slovo vděčnosti, tentokrát adresované mužům a ženám, kteří v klášterech a v poustevnách věnují svůj život modlitbě a kontemplaci. Máme však také zapotřebí, aby se okamžiky kontemplace protkávaly s běžným životem lidí, jako místa v duši a území, která přivolávají Boha; jako niterné svatyně i kamenné chrámy, jež jsou povinnými křižovatkami při plynutí různých zážitků, při nichž riskujeme, že se v nich ztratíme. Jsou to prostory, v nichž se cítí být přijímáni všichni, i ti, kdo ještě nevědí koho a co hledat.

Jiným znakem autentičnosti nové evangelizace je tvář chudého. Postavit se po boku toho, kdo je zraněn životem, není jen projevem sociálního citění, ale především duchovní skutečností. Vždyť na tváři chudého září tvář samotného Krista: „*Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratrů, pro mne jste udělali*“ (Mt 25, 40).

V našich společnostech má být chudým přiznáno přednostní místo, které nikoho nevyklučuje, ale chce odrážet to, jak se s chudými spojil Kristus. Přítomnost chudých v našich společnostech má tajemnou moc; proměňuje lidi více než řeči, učí věrnosti, dává pochopit, jak je život zranitelný, vyžaduje modlitbu – zkrátka vede ke Kristu.

Skutek lásky sám pak vyžaduje, aby ho doprovázelo nasazení pro spravedlnost spojené s výzvou určenou všem – chudým i bohatým. Proto se na cestu nové evangelizace připojuje také sociální nauka církve i formace křesťanů, kteří se

angažují ve službě lidskému soužití v sociální sféře a v politice.

13. Slovo k církvím v různých oblastech světa

Pohled biskupů, kteří se sešli na synodálním shromáždění, zahrnuje všechna církevní společenství na celém světě. Je to pohled, jenž chce být sjednocující, protože výzva k setkání s Kristem je jediná, ale nezapomíná ani na rozdíly.

Celkem zvláštní pozornost, doprovázenou bratrskou náklonností a vděčností, věnují biskupové shromáždění na synodě vám, křesťané východních katolických církví, které jsou dědičkami prvního rozšíření evangelia, této zkušenosti strážené s láskou a věností, i církvím na Východě Evropy. Dnes je vám evangelium znovu předkládáno při nové evangelizaci prostřednictvím liturgického života, katecheze, každodenní modlitby v rodině, půstu, solidarity mezi rodinami, také díky účasti laiků na životě komunit a dialogu se společnostmi. V řadě míst se vaše církve nacházejí uprostřed zkoušek a útrap, při nichž dosvědčují svůj podíl na Kristově kříži. Někteří věřící byli donuceni k emigraci a tím, že si zachovávají živou příslušnost ke komunitám svého původu, mohou přinášet svůj příspěvek k pastýřské péči a k evangelizačnímu dílu v zemích, které je přijaly. Kéž Pán i nadále žehná vaši věnost a kéž nad vaši budoucností vystoupí obzory pokojného vyznávání a praktikování víry v podmínkách míru a náboženské svobody.

Hledíme na vás, křesťané, muži i ženy, kteří žijete v afrických zemích, a vyslovujeme vám svou vděčnost za svědectví, které vydáváte evangeliu, často v lidsky obtížných podmínkách. Povzbuzujeme vás, abyste dávali novou energii evangelizaci, kterou jste přijali v poměrně nedávných časech, abyste utvářeli církve jako „Boží rodinu“, abyste posilovali totožnost rodiny a podporovali úsilí kněží a katechetů, zvláště v malých církevních společenstvích. Rovněž se prosazuje potřeba rozvíjet setkání evangelia se starobylými i novými kulturami. Očekávání a silná výzva směřuje do světa politiky a ke vládám různých afrických zemí: necht' jsou ve spolupráci se všemi lidmi dobré vůle prosazována základní lidská práva, aby se kontinent osvobodil od násilí a konfliktů, které ho ještě sužují.

Biskupové shromáždění na synodě vyzývají vás, křesťané Severní Ameriky, abyste s radostí odpovídali na volání k nové evangelizaci. Zároveň s uznáním hledí na to, jak vaše křesťanská společenství během svých ještě mladých dějin přinášela hojné plody víry, lásky i misijní plody. Nyní je třeba vidět, že mnohé výrazy současné kultury v zemích vašeho světa jsou dnes vzdáleny od evangelia. Výzva ke konverzi se stává aktuální a z ní se rodí úsilí, které vás nestaví mimo vaše kultury, ale do jejich středu, abyste všem nabízeli světlo víry a sílu života. Zatímco do vašich krajin velkoryse přijímáte nové obyvatelstvo vystěhovalců a uprchlíků, buďte zároveň připraveni otevřít pro víru také brány

svých domů. Věrní závazkům, které jste přijali na synodálním shromáždění pro Ameriku, buďte solidární s Latinskou Amerikou při trvalé evangelizaci vašeho společného kontinentu.

Tentýž pocit vděčnosti vyjadřuje synodální shromáždění církvím Latinské Ameriky a Karibiku. Je zvláště oslovující, jak se během staletí rozvinuly ve vašich zemích formy lidové zbožnosti, stále zakořeněné v mnoha srdcích, výrazy láskyplné služby i dialog s kulturami. Nyní, tváří v tvář mnoha současným výzvám, především výzvě chudoby a násilí, povzbudíme církve v Latinské Americe a na Karibiku, aby žila ve stavu trvalé misie, hlásala evangelium s nadějí a radostí, vytvářela společenství pravých misijních žáků Ježíše Krista a nasazením svých synů ukazovala, že evangelium může být zdrojem nové spravedlivé a bratrské společnosti. I náboženský pluralismus klade vašim církvím otázky a vyžaduje si obnovené hlásání evangelia.

Cítíme, že slovo dodávající odvalu a povzbuzení máme nabídnout i vám, asijské křesťané. Jste malou menšinou na kontinentu, na němž jsou soustředěny téměř dvě třetiny světové populace. Vaše přítomnost je plodným semenem svěřovaným moci Ducha Svatého, které roste v dialogu s různými kulturami, se starobylými náboženstvími i s mnoha chudými. I když je církev v Asii často stavěna na okraj společnosti a na mnoha místech i pronásledována, svou pevnou vírou představuje vzácnou přítomnost Kristova evangelia, které hlásá spravedlnost, život a harmonii. Asijské křesťané, kéž cítíte bratrskou blízkost křesťanů jiných zemí světa, kteří nemohou zapomínat na to, že na vašem kontinentu, ve Svaté zemi, se Ježíš narodil, žil, zemřel a vstal z mrtvých.

Se slovem uznání a naděje se biskupové obracejí na církve evropského kontinentu, dnes z velké části poznamenaného často i agresivní sekularizací a zčásti ještě zraněného dlouhými desetiletími vlády ideologií, nepřátelských Bohu a člověku. Uznání patří minulosti, ale i přítomnosti, kdy evangelium podnítilo v Evropě jedinečné poznatky a zkušenosti víry, rozhodující pro evangelizaci celého světa, často oplývající svatostí: bohatství teologického myšlení, různé charismatické výrazy, nejrůznější formy charitativní služby chudým, hluboké kontemplativní zážitky, výtvořiny humanistické kultury, která přispěla k odhalení důstojnosti lidské osoby a k vytváření obecného dobra. Kéž současné těžkosti nad vámi nevítězí, drazí evropští křesťané, ale necht' jsou spíše vnímány jako výzva k překonání a jako příležitost pro radostnější a živější hlásání Krista a jeho evangelia života.

Biskupové synodálního shromáždění zdraví nakonec i národy Oceánie, které žijí pod ochranou Jižního kříže, a děkují jim za jejich svědectví Ježíšovu evangeliu. Modlíme se za vás, abyste i vy, jako samaritánská žena u studny, silně pociťovali žízeň po novém životě a mohli naslouchat Ježíšovu slovu, které říká: „*Kdybys znala Boží dar*“ (Jan 4, 10). Stále pociťujte závazek kázat

evangelium a dávat poznat Ježíše v dnešním světě. Vyzýváme vás, abyste se s ním setkávali ve vašem každodenním životě, abyste mu naslouchali a skrze modlitbu a meditaci objevovali milost, která vám umožní říci: „*Víme, že je to skutečně Spasitel světa*“ (Jan 4, 42).

14. Mariina hvězda osvěcuje poušť

Dospěli jsme na konec této zkušenosti společenství mezi biskupy celého světa a jejich spolupráce s úřadem Petrova nástupce a slyšíme, s jakou aktuálností pro nás zaznívá Ježíšovo přikázání jeho apoštolům: „*Jděte, získejte za učedníky všechny národy... Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa*“ (Mt 28, 19.20). Poslání církve se nezaměřuje jen na zeměpisné rozšíření, ale zachycuje ty nejskrytější záhyby v srdcích našich současníků, aby je znovu přivádělo k setkání s žijícím Ježíšem, který se zpřítomňuje v našich společenstvích.

Tato přítomnost naplňuje naše srdce radostí. S vděčností za dary, které jsme v těchto dnech dostali, se vznáší náš chvalozpěv: „*Velebí má duše Hospodina ... Veliké věci mi učinil ten, který je mocný*“ (Lk 1, 46.49). Mariina slova jsou i našimi. Pán skutečně učinil během staletí své církvi v různých částech světa velké věci a my ho velebíme, s jistotou, že neopomine ani v našich dnech hledět na naši ubohost a ukazovat moc svého ramene a že nás podpoří na cestě nové evangelizace.

Mariina osoba je orientací na naši cestě. Jak nám řekl Benedikt XVI., tato cesta se může jevit jako putování pouští. Víme, že jí musíme projít a vzít si s sebou to podstatné: dar Ducha, Ježíšovo společenství, pravdu jeho slova, eucharistický chléb, který nás živí, bratrství církevního společenství a elán lásky. Voda ze studny dá rozkvést poušti. Jako v noci na poušti se hvězdy ukazují zářivější, tak i na nebi naší cesty silně září světlo Mariino, hvězda nové evangelizace, které se s důvěrou odevzdáváme.